

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Energiplanering i kommuner och regioner

Er beteckning: KN2026/01494

Sammanfattning

Länsstyrelserna har i regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken. Vi har på uppdrag av regeringen uppdaterat regionala energi- och klimatstrategier och tagit fram regionala handlingsplaner för elektrifiering och ska främja samverkan och erbjuda stöd till bland annat kommuner. Länsstyrelserna ska enligt instruktionen "utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser," och "inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet". Länsstyrelsen har utöver energi och klimat även andra uppdrag, roller och regionalt ansvar för flera områden, exempelvis totalförsvar, samhällsplanering, miljöprövning, social hållbarhet, främja länets utveckling och klimatanpassning. Länsstyrelserna har alltså utifrån sina regleringsbrevsuppdrag, sin instruktion och roller beskrivna i andra lagar och förordningar kunskap och ansvar som är relevant för den kommunala energiplaneringen. Detta speglas inte i promemorian.

För att det energiplaneringsarbete som utförs av länsstyrelserna tillsammans med kommunerna och regionerna på regional nivå ska tas tillvara i det fortsatta utvecklingsarbetet förslår Länsstyrelsen bland annat att beskrivningen av länsstyrelsernas roll utvecklas i såväl författningstext, som bedömningstext. Länsstyrelsen föreslår vidare några ändringar i den föreslagna lagen om energiplanering i kommuner och regioner och även i förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter för att bättre binda ihop den kommunala och regionala energiplaneringen, samt beskriva kopplingen till den nationella planeringen. Länsstyrelsens förslag till ändringar

motiveras med förslag till skäls-texter för användning i fortsatt beredning. Dessa redovisas i synpunkterna på avsnitt 4.2, 4.4, 4.6 och 8.8.

Sist finns två rubriker, dels kring övriga avsnitt där det påtalas att texter i vissa andra avsnitt också kommer behöva ses över vid en fortsatt beredning utifrån de ändringsförslag som förs fram. Dels ett par synpunkter som inte specifikt har med länsstyrelses roll att göra.

Synpunkter avseende länsstyrelsens roll

Förslag till ändringar i föreslagen lagtext

Länsstyrelsen anser att 12 § i *Lagen om energiplanering i kommuner och regioner* bör ändras enligt följande:

- Lägga till "länsstyrelsen" som första strecksats före "andra kommuner"
- Lägga till som nytt stycke 2: "Kommunen ska i god tid innan beslut fattas ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig vid framtagandet av kommunal energiplan"
- Stryka "statliga myndigheter"

Ett alternativ till att lägga till ett nytt stycke 2 i 12 § skulle kunna vara att lägga till länsstyrelsen i 13 § så det tydliggörs att länsstyrelserna avses där. Då krävs dock även ett tillägg i 14 § att Länsstyrelsen alltid ska ges tillfälle att yttra sig enligt 13 § även om en strategisk miljöbedömning genomförs.

Förslag till ändringar i föreslagen förordningstext

Länsstyrelsen anser att 8 § i *Förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter* behöver kompletteras enligt följande:

- Nytt stycke 2 (Nuvarande stycke 2 blir stycke 3):
Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen

Länsstyrelsen anser att 18 § i *Förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter* behöver kompletteras. Nuvarande förslag

- "Statens energimyndighet ska vägleda kommuner och regioner i frågor om tillämpning av lagen (2026:000) om energiplanering i kommuner och regioner"

bör ersättas med något av nedanstående förslag:

- Statens energimyndighet ska genom länsstyrelserna och metodstöd vägleda kommuner och regioner i frågor om tillämpning av lagen (2026:000) om energiplanering i kommuner och regioner.
- Statens energimyndighet ta fram metodstöd och särskilt ge stöd till Länsstyrelsens vägledning till kommuner och regioner i frågor om tillämpning av lagen (2026:000) om energiplanering i kommuner och regioner.

Förslag till skäls-text i fortsatta beredningen:

Utöver i denna förordningstext beskrivs Statens energimyndighets roll i att vägleda kommuner och regioner bara i konsekvensbeskrivningen i avsnitt 8.1. Förslag till skäls-text beskrivs därför här i stället för nedan under respektive avsnitt som för övriga ändringsförslag. Alternativ 2 är lite krångligare skrivet, men liknar mer den formulering som finns i Miljötillsynsförordningens (2011:13) 3 kap 1 § andra stycket.

Länsstyrelserna har en central roll i energiplaneringen – inte minst när det gäller samspelet mellan lokal och nationell planering. Därav bör länsstyrelserna även ha en utpekad vägledande roll gentemot kommunerna. Energimyndigheten och länsstyrelserna behöver utveckla ett välfungerande samarbete kring hur kommunernas energiplaneringsarbete ska stödjas. Därför bör båda myndigheterna hjälpas åt i vägledningen genom att Energimyndigheten vägleder länsstyrelserna som i sin tur vägleder kommunerna.

Synpunkter på avsnitt 4.2

Inför den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen att nedanstående skäls-text används i anslutning till den skäls-text som redovisas under avsnitt 4.2, till exempel som ett tillägg i fjärde stycket efter andra meningen, som beskriver energiplaneringen som genomförs på regional nivå:

- *På regional nivå har länsstyrelserna i regleringsbrevsuppdrag att utveckla den regionala energiplaneringen genom att bland annat i bred samverkan revidera de regionala energi- och*

klimatstrategierna (klart 2025) och att ta fram regionala handlingsplaner för elektrifiering (klart 2026). Den regionala energiplaneringen sätter den nationella politiken och energiplaneringen i en regional kontext och underlättar arbetet för kommuner och andra lokala och regionala aktörer, samtidigt som den regionala energiplaneringen samlar lokal och regional kunskap som underlag för den nationella energiplaneringen.

Synpunkter på avsnitt 4.4

För den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen ett tillägg i slutet av första stycket i rutan:

- *Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen*

För den fortsatta beredningen föreslås att texten under skäl för förslaget under rubriken "En kommun ska varje ny mandatperiod pröva om en energiplan är aktuell" kompletteras med:

- *Länsstyrelsen bör ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen utifrån kunskapen i den regionala energiplaneringen och nationella energimål*

För den fortsatta beredningen föreslås texten under rubriken "Energiplanen ska offentliggöras" ändras enligt följande. Meningen:

- *Statliga myndigheter kan behöva information om vilka åtgärder som kommunen planerar vidta"*

till

- *De kommunala energiplanerna är viktiga för Länsstyrelsen som underlag för den regionala energiplaneringen som i sin tur utgör underlag för den nationella planeringen.*

Sista meningen under samma rubrik föreslås även utöver "allmänheten" kompletteras med *Länsstyrelsen och andra aktörer.*

Länsstyrelsen föreslår även att ett nytt tredje stycke under samma rubrik som beskriver att den regionala energiplaneringen behöver uppdateras regelbundet.

Synpunkter på avsnitt 4.6

Utifrån förslaget till ändring 12 § i *Lagen om energiplanering i kommuner och regioner* ovan bör texten i rutan i fortsatta beredningen ändras enligt följande. Första meningen

- Om det främjar en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt ska en kommun ha kontakter med andra kommuner, regioner och statliga myndigheter som en del av energiplaneringen.

byts ut till:

- Om det främjar en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt ska en kommun ha kontakter med länsstyrelsen, andra kommuner och regionen som en del av energiplaneringen.

I andra stycket i rutan föreslås följande tillägg efter första meningen:

- Kommunen ska i god tid innan beslut fattas ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig vid framtagandet av kommunal energiplan.

För den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen följande tillägg i skäls-texten. Andra stycket föreslås inledas med (delar av texten finns nu i fjärde stycket, men föreslås flyttats och kompletterats):

- Genom kontakt med länsstyrelsen underlättas kommunernas arbete med energiplanering. Länsstyrelserna har i regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken. Länsstyrelserna har på uppdrag av regeringen uppdaterat regionala energi- och klimatstrategier och tagit fram regionala handlingsplaner för elektrifiering och ska främja samverkan och erbjuda stöd till bland annat kommuner. Länsstyrelserna ska utifrån instruktionen "utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser," och "inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet". Länsstyrelsen har utöver energi och klimat även andra uppdrag, roller och regionalt ansvar för flera områden som är relevant för kommunala energiplaneringen exempelvis totalförsvar, samhällsplanering, miljöprövning,

social hållbarhet, främja länets utveckling och klimatanpassning.

Femte stycket föreslås bytas ut till:

- *Även andra statliga myndigheter (inklusive Affärsverket svenska kraftnät) än länsstyrelsen har viktig kunskap utifrån sina ansvar inom energiplaneringen, exempelvis framtagande av scenarier, nationella kunskapsunderlag, finansiering och planeringsansvar utifrån sina instruktioner. Utifrån länsstyrelsens regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken, länsstyrelsens instruktion att samordna statliga myndigheters insatser, samt de uppdrag som Affärsverket svenska kraftnät, Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen har att stödja länsstyrelsernas arbete med regional energiplanering, bör de statliga myndigheternas kunskap kanaliseras genom länsstyrelserna. Ett sådant tillvägagångssätt överensstämmer till exempel med hur staten organiserar vägledning enligt PBL. Det är dock inget som hindrar kommunerna från att komplettera kontakterna med länsstyrelserna med direktkontakter med andra statliga myndigheter så som Energimyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät.*

Synpunkter på avsnitt 8.8

Länsstyrelsen föreslår för den fortsatta beredningen att texten under avsnitt 8.8 kompletteras med en rubrik för länsstyrelserna utifrån de förslag som föreslås ovan. I texten föreslås det framgå att författningsförändringarna till följd av ovanstående förslag är en del av det som Länsstyrelsen har i regleringsbrevsuppdrag att göra. Författningsförslagen blir så fall ett sätt att permanenta delar av länsstyrelsernas regleringsbrevsuppdrag. Ytterligare finansiering till länsstyrelsen krävs inte för genomförandet av förslaget, men förslagen förutsätter att befintlig finansiering permanentas.

Övriga synpunkter avseende länsstyrelsernas roll

Ovanstående förslag får vissa följdverkningar och innebär behov av ändringar i texterna för den fortsatta beredningen även på andra ställen, exempelvis: på sidan 32 och 35 där det hänvisas till avsnitt 4.6.

Även formuleringarna på sidan 38 under avsnitt 4.5. skulle behövas ses över. De regionala energi- och klimatstrategierna är i de flesta

fall framtagna tillsammans mellan länsstyrelserna och regionerna så det är få regioner som har egna klimathandlingsplaner.

Även formuleringarna i avsnitt 8, särskilt första meningen behöver ses över. Där står "Kommuner och regioners energiplaneringsarbete..." Eftersom det är syftet i länsstyrelsens uppdrag som nämns där bör det vara "Kommuners och länsstyrelsernas energiplaneringsarbete..." som avses. På samma sätt behöver sista meningen under 8.3 uppdateras.

Synpunkter avseende annat än länsstyrelsens roll

Avsnitt 4.2 (2§ i lagen)

Begreppet trygg energiförsörjning förklaras på s. 30, men det definieras inte i 2 § i författningsförslaget. Förklaringen skiljer sig dessutom från den definition som används i promemorian *Mål för trygg energiförsörjning* (KN2026/01473). Hinner riksdagen fatta beslut om detta nya mål behöver hänvisning även göras till det.

Syftesbeskrivningen (efter viss ändring, se ovan) som finns i avsnitt 8.1 bör lyftas till avsnitt 4.2 (och eventuellt andra ställen). Det är även samma syftesbeskrivning som länsstyrelserna har i sitt uppdrag kring utvecklad regional energiplanering: *Kommuners och länsstyrelsernas energiplaneringsarbete är en viktig del i regeringens arbete med stärkt näringslivsutveckling, minskad klimatpåverkan, förbättrad energiberedskap och trygg energiförsörjning.*

Avsnitt 4.3

Länsstyrelsen ser risker med att i samma dokument (kommunens energiplan) redovisa både insatser för energieffektivisering i kommunens verksamhet och insatser för övergripande energiplanering. Dels blir det olämpligt att detaljerade insatser för energieffektivisering i kommunens verksamhet ska beslutas av kommunfullmäktige, dels finns det risk att det mer strategiska övergripande energiplaneringen för kommunens geografiska yta drunknar i detaljerade insatser för energieffektivisering eftersom lagen och förordningen styr arbetet med energieffektivisering mer i detalj. Länsstyrelsen föreslår att delarna kring energieffektivisering i kommunens verksamhet redovisas i andra typer av dokument så som kommunens renoveringsplan för byggnadsbeståndet etc. Det bör vara upp till respektive kommun att bedöma vilken eller vilka

långsiktiga planer som är lämpligast att redovisa åtgärderna i. I den vidare beredningen behöver då texten i rutan för avsnitt 4.3 ändras (sista meningen i andra stycket), samt en del text under avsnitt 4.5.

Införandet av krav på redovisning av insatser för energieffektivisering innebär att det blir otydligt när lagen avser den geografiska kommunen och när den avser kommunala organisationen. Det är önskvärt om det kan tydliggöras. Det behöver i det sammanhanget även tydliggöras vad som menas med kommunal verksamhet. Inkluderas t ex kommunala bolag? Skulle även kommunens verksamhet kunna avse kontakter med andra verksamhetsutövare lokaliserade i kommunen? Begreppen används i även i andra avsnitt och behöver ses över även där.

Avsnitt 4.5

I avsnittet 4.5 ställs krav på att kommuner och regioner ska "... redovisa i en långsiktig plan i vilken utsträckning det är möjligt att använda avtal om energiprestanda eller andra motsvarande energitjänster vid renovering av de byggnader som avses i direktivet". Länsstyrelsen Dalarna har efter mångårigt arbete med energitjänster kommit till slutsatsen att det främst passar för mindre fastighetsägare utan egen energiexpertis och att det kan vara negativt ur energieffektiviseringssynpunkt att välja den vägen. Kravet bör därför kompletteras med att kommuner "i en långsiktig plan i vilken utsträckning det är möjligt och lämpligt att använda avtal om energiprestanda eller andra motsvarande energitjänster vid renovering av byggnader".

Avsnitt 4.6 (kopplingar till 13-15§ i lagen)

Energimålen, särskilt planeringsmålet, innebär en stor förändring av energisystemet. I en så stor förändringsprocess är det viktigt att ha en framåtriktad energiplanering där öppna och tydliga dialogprocesser med allmänhet och berörda är centralt. Det behövs för att skapa en vilja och drivkraft till förändring som gör att kommunerna nyttjar fördelarna i omställningen. §13 i lagen ställer låga krav på delaktighet, insyn och möjlighet till att lämna synpunkter. Eftersom paragrafen saknar krav på tillgängliggörande av fullständiga planhandlingar, redovisning av inkomna synpunkter och återkoppling till berörda aktörer finns en risk att insynen i praktiken blir begränsad och att viktiga frågor om planens genomförande, prioriteringar och konsekvenser inte blir föremål för tillräcklig offentlig granskning före beslut. En mer omfattande samrådsprocess enligt principerna i plan- och bygglagen (samråd

och granskning) skulle därför bättre tillgodose kraven på transparens och förankring.

Länsstyrelsen anser även att det finns risk att insynen ytterligare försvagas genom §14 i lagen. Samråd inom ramen för strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken gäller samråd för miljökonsekvensbeskrivningen av energiplanen. Det framgår inte att energiplanen i sin helhet ska ingå i samrådet. Eftersom energiplanering omfattar fler aspekter än miljöpåverkan, såsom energiförsörjning, effektbehov och energisystemets utveckling, kan det ifrågasättas om ett miljöbedömningssamråd ger allmänheten och berörda aktörer ett tillräckligt inflytande över planens samlade innehåll.

Kommuner ges rätten att begära in uppgifter från stora energianvändare för energiplaneringen (§15 i lagen). Samma rättighet bör ges till länsstyrelser i egenskap av ansvarig för regional energiplanering. För en kommun är det regionala kunskapsunderlaget av stor betydelse för en energiplan med hög kvalitet och kvalitén har förutsättningar att höjas avsevärt om även länsstyrelserna kan begära in sådana uppgifter.

Utifrån uppdrag och arbete med Förenkla för företag anser Länsstyrelsen att företag inte ska behöva lämna energistatistikuppgifter flera gånger. Energistatistik insamlade till SCB bör därför i högre grad bli tillgängligt för länsstyrelser och kommuner. Länsstyrelsen föreslår utifrån det att regeringen tillsätter en utredning kring behovet av att skydda statistikuppgifter som rör energianvändning, rapporteringsskyldighet kring energianvändning samt behov och begränsningar kring tillgängliggörande av dessa uppgifter, både utifrån statistiksekretess och totalförvarshänseende. Utredningen bör särskilt undersöka behovet av att skydda uppgifter om energistatistik i förhållande till det stora behovet av att uppgifterna tillgängliggörs för energiplaneringsändamål.

Det är till viss del otydligt vad som menas med ”den som i yrkesmässig verksamhet lagrar energi”. Är det till exempel tillräckligt tydligt vad som menas med bioenergi? Kan till exempel företag som hanterar biomassa i form av stockar eller företag som säljer ved komma att beröras? Kommer aggregatorer som nyttjar privatpersoners batterier för att leverera tjänster räknas in?

Avsnitt 4.9

Länsstyrelsen ställer sig positiva till Energimyndighetens framställan om obligatoriskt medverkande av kommuner i planeringen för att identifiera samhällsviktiga elanvändare.

Den lokala förankringen från kommunerna är avgörande för att få en robust och långsiktig planering inom styrel och det är viktigt att kommunerna då får veta exakt vilka krav som ska uppfyllas när det gäller deras del av planeringen.

Avsnitt 6.3

I avsnitt 6.3 anges krav på att en upphandlande myndighet som ingår ett hyresavtal ska hyra byggnader som uppfyller energieffektivitetskraven för en så kallad nära-nollenergibyggning. Då det på många orter saknas ett sådant utbud, så är kravet för långgående.

Avsnitt 7

Det ställs nya krav på kommunerna i och med den nya lagen om energiplanering. Samtidigt är det viktigt med bra process och stort deltagande för att framtagandet av energiplanen även ska bidra till proaktiv energiplanering. För hög kvalitet är det olämpligt med så kort genomförandetid som till den 1 januari 2028.

Tänker sig regeringen att länsstyrelserna ska få i uppdrag att uppdatera de regionala handlingsplanerna för elektrifiering vartannat år (i mars jämna år) skulle det vara lämpligt att kommunerna är klara med sina energiplaner senast 1 januari 2029.

För att kommunala energiplanerna ska komma till nytta för nätutvecklingsplanerna som ska vara klara dec jämna år behöver de vara klara 1 januari 2028 eller 1 januari 2030. 2028 bedöms dock vara för tidigt för att uppnå tillräckligt god kvalitet och 2030 för sent med tanke på brådskan i energiomställningen. Att kommunala energiplanerna bidrar till den regionala energiplaneringen är därför bästa avvägningen och att den regionala energiplaneringen blir till stöd för nätutvecklingsplanerna.

Avsnitt 8.6

Avsnitt 8.6 uppskattas kostnaden för kommunerna enbart utifrån rapporteringskraven och värme- och kylplanen. De mer omfattande kraven på energiplanering och planering för energieffektivisering ökar också arbetsbördan för kommunerna,

liksom mer frekvent uppdatering. Därutöver ökade krav för energiplaneringen för kommunens geografiska yta. Kostnaden är därför kraftigt underskattad och kostnadskalkylen behöver uppdateras.

Avsnitt 8.8 (18§ i förordningen)

Lagstiftningen innebär ökade krav på kommunerna inom flera områden som angränsar till energiplaneringen och för att länsstyrelserna ska ge bra stöd till kommunerna enligt ovanstående förslag krävs bra stöd och underlag från olika sektorsmyndigheter, inte bara Energimyndigheten. Länsstyrelsen ser det som önskvärt att andra sektorsmyndigheters, exempelvis Försvarsmaktens, skyldighet att bidra med underlag till energiplaneringen tydliggörs i lagen eller förordningen.

Staten bör tillhandahålla nationella vägledningar, metodstöd, analysunderlag och rapporteringsmodeller för att säkerställa likvärdig tillämpning och undvika att varje kommun utvecklaregna metoder. Vägledning bör inkludera om hur uppgifter som omfattas av sekretess kan hanteras.

Avsnitt 8.11

Konsekvensbeskrivningen utgår i flera fall från kraven i enlighet med energieffektiviseringsdirektivet och inte från kommunal energiplanering. Det behöver kompletteras, åtminstone i kap 8.11.

Det redovisas inte heller hur mycket energieffektivisering förslagen förväntas leda till.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av länsråd Björn Forsberg med energi- och klimatstrateg Erik Särnholm som föredragande. I den slutliga handläggningen har också planarkitekt Håkan Persson och beredskapshandläggare Jonas Folkesson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post dalarna@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Dalarnas län, 791 84 Falun, eller ring vår växel 010-225 00 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/dalarna.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på
Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/dalarna/personuppgifter